

การเสริมสร้างเจตคตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จังหวัดปทุมธานี ในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน

The Enhancement of Attitudes among High School Students in Caring for the Elderly at Home in Pathumthani Province

ภารณี เทพส่องแสง¹ อุษณีย์ เทพวรชัย*² รัชณี หาญสมสกุล²

Paranee Thapsongsang¹ Utsanee Tepvorachai*² Rachanee Harnsomskul²

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมทราร์ธ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย 12160

¹School of Nursing, Metrarath University, Pathumthani, Thailand, 12160

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย 12000

²Faculty of Nursing, Pathumthani University, Pathumthani, Thailand, 12000

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อผู้สูงอายุ ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุในบ้านกับไม่มี และศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนและหลังทำกิจกรรมตามโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 364 คน คำนวณหาขนาดโดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane) และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Stratified random sampling เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อผู้สูงอายุ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.87 มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 เป็นโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.82 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, Paired-Samples T-Test และ Independent-Samples T-Test

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติดีต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในบ้าน และกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน มีเจตคติต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน และพบว่าเจตคติต่อผู้สูงอายุของนักเรียนก่อนทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติกับภายหลังทำกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยหลังทำกิจกรรมมีเจตคติสูงกว่า

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, เจตคติต่อผู้สูงอายุ, การเสริมสร้างเจตคติ

Abstract

This quasi-experimental research purposed to study the attitudes of high school students towards elderly, to compare the attitudes between groups with elderly in their home and without elderly and compare the attitudes of students before and after participating in the attitude-building program. The sample size is 364, calculated using Yamane's formula, and the sample was randomly selected using the Stratified random sampling method. Research Instrument Set 1 is a questionnaire on attitudes towards older adults. It has a consistency index of 0.87 and a reliability coefficient of 0.84. Research Instrument Set 2 is a program to promote positive attitudes. It has a consistency index of 0.82. The statistical methods used to analyze the data are Percentages, Mean, Standard deviation, Paired-Samples T-Test and Independent-Samples T-Test

Corresponding Author : *E-mail : utsanee@yahoo.com

วันที่รับ (received) 17 ธ.ค. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 15 มี.ค. 2567 วันที่ตอบกลับ (accept) 24 มี.ค. 2567

The results of the study showed that most students had a high level of positive attitudes towards the elderly. There were no significant difference in attitudes towards the elderly between the students who had the elderly living at home and those who did not. There was a significant difference in students' attitudes towards the elderly before and after the attitudes-building activity ($p < 0.5$), with students having more positive attitudes after the activity.

Keyword: elderly, attitudes toward elderly, attitudes enhancement

บทนำ

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.7 ล้านคน มีจำนวนผู้สูงอายุ 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2565 ประเทศไทยเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” และในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี และจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยจะเพิ่มเป็น 20.5 ล้านคนในปี 2583 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งหมด¹ เกิดผลกระทบอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานกับประชากรจำนวนมาก เช่น สถานศึกษา ภาคอุตสาหกรรม จะเริ่มอยู่ในภาวะสูญเปล่า ด้านครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น และด้านสังคมที่จะเปลี่ยนไปในลักษณะจะถูกผลักให้ออกห่างจากกันมากขึ้น นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหาระยะยาว เช่น การขาดแคลนแรงงานอีกด้วย

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยทุกด้าน วิธีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุก็เปลี่ยนไป การมีส่วนร่วมทางสังคมลดลง จึงมีผู้สูงอายุจำนวนมากเกิดความรู้สึกไม่ดีกับตัวเอง มองคุณค่าของตนเองต่ำลง รู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายเกิดขึ้นทุกระบบ² ผู้สูงอายุต้องการคนดูแล ต้องการได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน ต้องการรับความรู้ในการดูแลสุขภาพ และได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน³ ต้องการการดูแลสุขภาพอนามัย ต้องการมีเวลาพักผ่อน ต้องการมั่นคงด้านเศรษฐกิจและต้องการด้านศาสนาและธรรมะ⁴ สรุปได้ว่าผู้สูงอายุ 1 คน อาจจะมีปัญหามากกว่า 1 ด้าน ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ในความดูแล จึงจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ หากผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ดี จะส่งผลต่อการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ ให้มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม นำไปสู่การมีสุขภาพดีและคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านปัญหา

สุขภาพลงด้วย

ในอดีต สภาพของครอบครัวสังคมไทยเป็นครอบครัวขยาย มีคนหลายวัยอาศัยอยู่ร่วมกัน มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุในบ้าน คนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ แต่ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก เข้าสู่สังคมระบบดิจิทัล ระบบครอบครัวเปลี่ยนเป็นสังคมเดี่ยว สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสอยู่ด้วยกันน้อยลง คนในครอบครัวทำงานนอกบ้านมากขึ้น มีการทิ้งผู้สูงอายุให้อยู่ตามลำพัง จึงมีการละเลยคุณค่าของผู้สูงอายุ มีการศึกษาทัศนคติของประชากรกลุ่มต่าง ๆ วัยต่าง ๆ ที่มีต่อผู้สูงอายุ ทั้งในสังคมตะวันตกและสังคมตะวันออก พบว่ามีแนวโน้มการมองผู้สูงอายุในเชิงลบ การไม่เคารพผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้น มีการแสดงออกไม่สนใจปัญหาผู้สูงอายุ ละเลย หรือทำร้ายตลอดจนมีอคติ และพบทัศนคติเชิงลบของนักศึกษาที่เป็นลักษณะ Agism ซึ่งเป็นการลดคุณค่าของผู้สูงอายุ⁵

แต่เมื่อพิจารณาสภาพสังคมในอนาคต เป็นไปได้ว่าผู้ที่มีอายุประมาณ 20 ปีในปัจจุบัน จะเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สำคัญที่จะต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุเหล่านี้ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการดูแลผู้สูงอายุ ถ้าหากบุตรหลานผู้ดูแลมีเจตคติที่ดี มีความรู้ และเข้าใจต่อสภาพความเป็นผู้สูงอายุ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้สูงอายุจะรู้สึกมีคุณค่าและมีความสุข ครอบครัวก็ย่อมมีความสุขไปด้วย สิ่งที่คุณคาดหวังให้เกิดต่อผู้สูงอายุ คือ การมีเจตคติในทางที่ดีต่อผู้สูงอายุนั่นเอง⁶

เจตคติ คือความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือความคิดใดก็ตาม ในลักษณะของการประเมินค่า คาร์ล ฮอฟแลนด์ (Carl Hovland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale university) เชื่อว่าองค์ประกอบของเจตคติด้านความรู้สึก (Affective Component) สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยความคิดหรือความเชื่อ (Cognitive Component) ของบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น การเรียนรู้ข้อมูลใหม่โดยผ่านการสื่อสารที่จิตใจหรือโน้มน้าวจิตใจ ก็จะเปลี่ยนความเชื่อได้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะให้ข้อมูลที่สนับสนุนให้เกิดความเชื่อที่เหมาะสม ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือการใส่ใจ (Attention) ความเข้าใจ (Comprehension) การยอมรับ (Acceptance) และความคงอยู่ในการจดจำข่าวสารนั้น (Retention) ดังนั้น หากบุคคลใดมีความเชื่อว่า บุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดดี หรือรู้สึกว่ารักหรือชอบพอบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็มักมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นด้วย และมีความโน้มเอียงที่จะแสดงออกต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นในทางที่ดี ในทางตรงข้าม หากบุคคลใดเชื่อว่าบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ดี หรือมีความรู้สึกไม่ชอบพอบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็มักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นด้วย และมักแสดงออกต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นในทางที่ไม่ดีด้วยเช่นกัน⁵ สรุปได้ว่า เจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใด ก็สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ได้ เพราะเนื่องจากโดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่ ครอบครัวก็เช่นเดียวกัน ครอบครัวต้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ และมีเจตคติที่เหมาะสมต่อความสูงวัยเสียก่อน จึงจะทำให้การดูแลและเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุมีคุณค่าอย่างแท้จริง⁷

จากความคาดหวังว่าเด็กกลุ่มหลานในปัจจุบัน จะเป็นกลุ่มคนที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งสามารถจะดูแลได้ดีถ้ามีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ และจากแนวคิดที่ว่าเจตคติสร้างได้ จึงควรจำเป็นที่จะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุให้เด็กกลุ่มหลาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นบุคคลระดับหลานในบ้าน อีกทั้งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นชั้นปีที่ไม่ถูกกดดันด้านการเรียน เด็กกลุ่มนี้จึงมีความเหมาะสมที่สุดต่อการศึกษาวิจัยนี้ ซึ่งคาดว่าเจตคติของเด็กกลุ่มนี้จะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

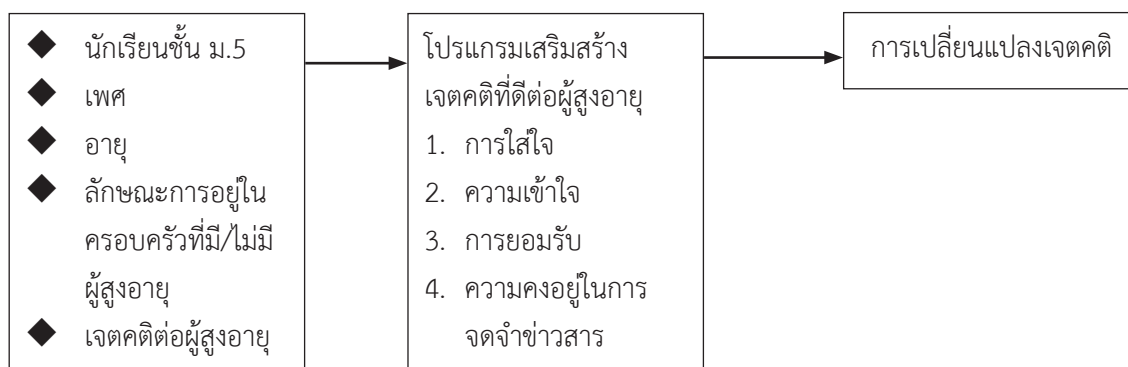
1. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อผู้สูงอายุ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุในบ้าน กับกลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนและหลังทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุในบ้าน มีเจตคติสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุ
2. เจตคติของผู้สูงอายุของนักเรียนภายหลังทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ สูงขึ้นกว่าก่อนทำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่พบว่าคนทุกกลุ่มทุกวัย มีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุลดลง และมองว่าเด็กกลุ่มหลานในปัจจุบัน เป็นกลุ่มที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในอนาคต จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุในบุตรหลานเหล่านั้น และจากแนวคิดของ คาร์ล ฮอฟแลนด์ (Carl Hovland) เชื่อว่าเจตคติ สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยความคิดหรือความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น การได้มีการเรียนรู้ข้อมูลใหม่โดยผ่านการสื่อสารที่จิตใจหรือโน้มน้าวจิตใจ ก็อาจจะเปลี่ยนความเชื่อได้ ซึ่งหลักการในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือการใส่ใจ (Attention) ความเข้าใจ (Comprehension) การยอมรับ (Acceptance) และความคงอยู่ในการจดจำข่าวสาร (Retention) นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) **ประชากรที่ศึกษา** คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ทุกอำเภอ คือ 7 อำเภอ จำนวน 22 แห่ง **ประชากรเป้าหมาย** คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ทุกอำเภอๆ ละ 1 แห่ง จำนวน 7 แห่ง มีจำนวนรวม 2,455 คน และ**กลุ่มตัวอย่าง** คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ทุกอำเภอ ๆ ละ 1 แห่ง จำนวน 7 แห่ง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ได้จำนวน 364 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Stratified random sampling มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การศึกษาวิจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุขในมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี แล้ว
2. ผู้วิจัยมีหนังสือขอความร่วมมือต่อผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย ต่อจากนั้นนำเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม วางบน Google form ระบุ

วัตถุประสงค์และกำหนดเวลาให้ตอบ แล้วติดตามการตอบกลับ ถ้าพบว่านักเรียนในโรงเรียนใดยังตอบไม่ครบ จะมีหนังสือแจ้งขอความร่วมมือเพิ่มเติมไปที่โรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง

3. ผู้วิจัยได้รับคำตอบคืน 364 คน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์พิจารณาหาโรงเรียนที่มีเจตคติต่อผู้สูงอายุในระดับน้อยที่สุด

4. ผู้วิจัยติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักเรียนมีเจตคติต่อผู้สูงอายุระดับน้อยที่สุด เพื่อขออนุญาตเข้าพบนักเรียนผู้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบแบบสอบถามทาง Google Form กำหนดจำนวน 30 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) ต้องเป็นกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามทาง Google Form และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

5. ทำกิจกรรมตามโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ โดยทำกิจกรรม 6 ครั้ง ๆ ละ 45-60 นาที ดังนี้

กิจกรรมตามโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ

การดำเนินกิจกรรม ทำ 6 ครั้ง ๆ ละ 45-60 นาที

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1 วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ สร้างความคุ้นเคย สร้างความไว้วางใจกันระหว่างกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัย 2. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง รู้วัตถุประสงค์ และรายละเอียดต่างๆของกิจกรรม 3. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง เกิดความรู้สึกที่ดี ยอมรับในตัวผู้สูงอายุ	1. Pretest ด้วยแบบสอบถามเจตคติต่อผู้สูงอายุ 2. การสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการแนะนำตนเองและบอกวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ - ให้ข้อมูลในเรื่อง : เวลาที่ใช้ บทบาทในการเข้ากลุ่ม โดยมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ทั้ง Verbal language และ Non-Verbal language - ให้กลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวเองโดยบอก ชื่อ-นามสกุล ภูมิลำเนา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น อายุ เพศ กิจกรรมประจำวัน 3. การฉายวีดิทัศน์ เรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของคนจากเด็กไปสู่ความสูงวัย, คุณค่าผู้สูงวัย 4. ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเองจากการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน 5. ผู้วิจัยตอบสนองต่อทุกเรื่องราวที่กลุ่มตัวอย่างเล่า เสริมความคิด 6. กล่าวชมเชย และให้กำลังใจกลุ่มตัวอย่าง	หลักการสำคัญในการทำกิจกรรม คือ มีการบูรณาการกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนลงในทุกๆกิจกรรม ได้แก่ 1.ให้การใส่ใจ(Attention) 2.สร้างความเข้าใจ(Comprehension) 3.แสดงการยอมรับ (Acceptance) 4.กระตุ้นให้เกิดความจดจำข่าวสารและคงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Retention)

กิจกรรมตามโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ
การดำเนินกิจกรรม ทำ 6 ครั้ง ๆ ละ 45-60 นาที (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หมายเหตุ
ครั้งที่ 2-3-4-5 วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์และพฤติกรรมที่เป็น ปัญหา 2. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรมและสิ่งที่เป็นปัญหา	1. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในการดูแลผู้สูง อายุในด้านร่างกาย อารมณ์และพฤติกรรม สิ่งที่น่าสนใจ ประทับ ใจ และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับผู้สูงอายุใน บ้านให้เพื่อนๆในกลุ่มฟัง 2. ฉายวีดิทัศน์ เรื่องครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความกตัญญู ความผูกพัน คุณค่าของผู้สูงอายุ และความเอื้ออาทร และชีวิตผู้สูงวัยในมิติต่างๆ ครั้งละ 1 เรื่อง 3. ให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุด้านร่างกาย อารมณ์และ พฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง 4. เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่าง แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระใน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5. ชี้ประเด็นปัญหาในผู้สูงอายุและการดูแลอย่างมีเหตุผล 6. กล่าวชมเชย และให้กำลังใจกลุ่มตัวอย่าง	หลักการสำคัญในการทำกิจกรรม (ต่อ)
ครั้งที่ 6 วัตถุประสงค์ 1. เพื่อเน้นย้ำให้กลุ่มตัวอย่างเกิด ความรู้สึกยอมรับผู้สูงอายุ 2. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างนำเสนอแนวคิด ในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน 3. เพื่อสรุปแนวคิดการดูแลผู้สูงอายุ	1. ให้กลุ่มตัวอย่างนำเสนอแนวคิด สรุปเรื่องราวประเด็นต่างๆ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย หรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยเสริมสร้างความมั่นใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้สูง อายุที่บ้าน และให้ความเชื่อมั่นในความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง ในการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันต่อไป 3. ผู้วิจัยสรุปเรื่องราวและประเด็นที่ได้รับจากการเข้ากลุ่ม กิจกรรมครั้งนี้ และปิดกิจกรรมด้วยกิจกรรมที่ให้ความรู้สึกซาบซึ้ง ประทับใจและรักผู้สูงอายุ 4. Posttest	หลักการสำคัญในการทำกิจกรรม (ต่อ)

เครื่องมือวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัย มี 2 ชุด คือเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล และโปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ

1. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม เจตคติต่อผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามที่ดัดแปลงมา^๑ ลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีทั้ง ข้อความเชิงบวกและเชิงลบ ข้อความทางบวกให้ค่าคะแนน จากตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 5 คะแนน และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 1 คะแนน สำหรับข้อความเชิงลบมีการ ปรับทิศทางการให้ค่าคะแนน จากตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง เป็น 5 คะแนน และเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 1 คะแนน นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบมีค่า ดัชนีความสอดคล้อง 0.87 แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มี คุณสมบัติคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาช ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

2. โปรแกรมเสริมสร้างเจตคติ ประกอบด้วยกิจกรรม การจัดอบรมแก่กลุ่มตัวอย่าง สอดแทรกขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือการใส่ใจ ความเข้าใจ การยอมรับ และความคงอยู่ในการ จดจำข่าวสาร เครื่องมือนี้นผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.82

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการ พิจารณาจริยธรรมการศึกษาวิจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี ให้การรับรองจริยธรรมการวิจัย หมายเลขรับรอง PPHO-REC 2565 /004 ลงวันที่ 17 มกราคม 2565 และผู้วิจัยได้เข้าชี้แจงต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่อยู่ใน ขอบเขตการวิจัย ถึงวัตถุประสงค์ กระบวนการวิจัย การเก็บ รวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิ ความเสี่ยงต่าง ๆ และในการเข้า

ร่วมการวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ นักเรียนมีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตามต้องการโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ข้อมูลการตอบจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ในการนำเสนอข้อมูลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น และเอกสารจะถูกทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 ชุด

2.1 เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุในบ้าน กับกลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน ด้วยวิธี Independent-Samples T-Test

2.2 เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนและหลังทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ ด้วยวิธี Paired-Samples T-Test

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 16-18 ปี อยู่ในครอบครัวที่มีพร้อมทั้งพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 65.38 อยู่ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วย คิดเป็นร้อยละ 49.73 อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 50.27 และนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.22 มีเจตคติดีต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนทั้งกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน และกลุ่มที่ไม่มี เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีเจตคติต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในบ้าน มีเจตคติน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องการรู้สึกสงสารผู้สูงอายุที่เหงา ว่าเหงาและไม่มีคนพูดคุยด้วย และเรื่องการรู้สึกสงสารเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนัก

2.2 นักเรียนกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในบ้าน มีเจตคตินานกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องการที่มีการให้บริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ ว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลวัยอื่นและเรื่องให้ผู้สูงอายุควรไปอยู่บ้านพักคนชรา

3. เจตคติต่อผู้สูงอายุของนักเรียนก่อนทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ กับภายหลังทำกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 โดยหลังทำกิจกรรมมีเจตคติสูงกว่า

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 16-18 ปี อยู่ในครอบครัวที่มีพร้อมทั้งพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 65.38 อยู่ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วย คิดเป็นร้อยละ 49.73 อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 50.27 และในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.22) มีเจตคติดีต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งลักษณะครอบครัวที่มีทั้งพ่อแม่ปู่ย่าตายายและลูกอยู่ด้วยกันนี้ เรียกว่าครอบครัว 3 วัย เด็ก ๆ จะมีความรู้สึกผูกพันกับผู้สูงอายุที่เคยอยู่ร่วมกันและดูแลกันมา เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ มาก ซึ่งความคิดเห็นและเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุนี้ ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติและการแสดงออกต่อผู้สูงอายุด้วย⁶ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ประชากรทั้งวัยเรียนและวัยทำงานยังมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุอยู่ ซึ่งเป็นการสะท้อนมุมมองเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ⁵ และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าวัยรุ่นมีระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับสูง¹⁰

ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนทั้งกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้านและกลุ่มที่ไม่มี ในภาพรวมมีเจตคติต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่าครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วย เด็ก ๆ จะเห็นพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อปู่ย่าตายายด้วยความรักและห่วงใยทุกวัน ๆ ย่อมเกิดการซึมซับและความเข้าใจกัน ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วยนั้น จะไม่มีประสบการณ์เหล่านี้จากครอบครัวเลย แต่ก็เป็นไปได้ว่ามีโอกาสสัมผัสผู้สูงอายุจากสังคมนอกบ้าน กล่าวคือ จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนผู้สูงอายุมาก ในทุก ๆ 7 คนจะเป็นผู้สูงอายุ 1 คน⁹ และเป็นจังหวัดที่มีวัด 191 แห่ง มีงานประเพณีมากมายที่ผู้สูงอายุเป็นกำลังสำคัญในงาน เช่น ประเพณีหุงข้าวแช่ ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางน้ำ จึงเป็นโอกาสที่นักเรียนจะได้พบเห็นผู้สูงอายุในภาพที่งดงามต่าง ๆ อีกทั้งในปัจจุบัน มีการสื่อสารที่ทุกคนเข้าถึงง่าย มีโอกาสรับรู้เรื่องราวของผู้สูงอายุและคุณงามความดีของผู้สูงอายุตลอดเวลา ทำให้มุมมองของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มที่มีต่อผู้สูงอายุในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน มีเจตคติน้อยกว่าอีกกลุ่มในเรื่องการรู้สึกสงสารผู้สูงอายุที่เหงา ว่าเหงา ไม่มีคนพูดคุยด้วย และสงสารเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนักนั้น อธิบายได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้านนั้น จะรู้สึกชินกับสภาพการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับปู่ตายทุกวัน จึงอาจมีอารมณ์เฉย ๆ กับสิ่งที่พบการเปลี่ยนแปลงเป็นประจำนั้น ซึ่งต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน ไม่มีประสบการณ์ดังกล่าว เมื่อพบผู้สูงอายุที่มีอาการเหงา ว่าเหงาไม่มีคนพูดคุยด้วย หรือทำงานหนัก นักเรียนกลุ่มนี้จะเกิดความรู้สึกสับสน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าวัยรุ่นมีระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือรู้สึกสงสารเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนัก¹⁰

อีกประการหนึ่ง ผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน มีเจตคติสูงกว่ากลุ่มที่ครอบครัวไม่มีผู้สูงอายุในเรื่องการที่มีการให้บริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ ว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลวัยอื่น และเรื่องผู้สูงอายุควรอยู่ในบ้านพักคนชรา อธิบายได้ว่า ในนักเรียนกลุ่มที่ครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน มีประสบการณ์ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทุกด้าน บางคนช่วยพ่อแม่ดูแลปู่ตายทุกวันที่อยู่บ้านเดียวกัน ได้เห็นได้รับรู้รายการที่เกิดขึ้นอาจทำให้คิดว่าทุกคนที่เจ็บไข้ได้ป่วย ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเช่นกัน การให้บริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ จึงอาจไม่ยุติธรรมต่อผู้อื่นได้ และขณะเดียวกัน จากสภาพที่ต้องอยู่ด้วยกันกับผู้สูงอายุทุกวัน ๆ ก็อาจรู้สึกรำคาญ เบื่อหน่าย หงุดหงิดต่อปู่ตายทุกวัน เพราะผู้สูงอายุมักมีอาการแปรปรวน ซึ่งบางครั้งก็ยากเกินเข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์เบื่อหน่าย จึงคิดว่าควรส่งผู้สูงอายุไปอยู่บ้านพักคนชรา ซึ่งเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาในผู้ที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2508–2522 พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอยู่บ้านพักคนชรามากที่สุดคือ “ตนเอง” เนื่องจากต้องการมีเพื่อนหรือกลุ่มคนในวัยเดียวกัน ต้องการบ้านพักที่มีสิ่งแวดล้อมสวยงามตามความชื่นชอบส่วนตัว¹¹

2. จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่าเจตคติต่อผู้สูงอายุของนักเรียนภายหลังทำกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ สูงขึ้นกว่าก่อนทำ

อธิบายได้ว่า เจตคติ คือความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ เจตคติเกิดจากประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลของสื่อมวลชน เหตุการณ์ที่ประทับใจ เจตคติไม่คงตัวอยู่ตลอดเปลี่ยนแปลงได้ คาร์ล ฮอฟแลนด์ (Carl Hovland) ผู้สร้าง Yale Approach เชื่อว่าองค์ประกอบของเจตคติด้านความรู้สึกสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยความคิดหรือความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น หมายความว่า การเรียนรู้ข้อมูลใหม่

ที่ผ่านการสื่อสารที่จริงใจ หรือโน้มน้าวจิตใจ จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อได้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การใส่ใจ การมีความเข้าใจต่อข่าวสาร มีการยอมรับข่าวสารนั้นอย่างแท้จริง และการมีความคงอยู่ของการเก็บจดจำข่าวสารนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวปฏิบัติหลักของการอบรมครั้งนี้ วัยของนักเรียนเป็นวัยรุ่น นักเรียนจำนวนหนึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุแล้ว บางคนได้รับการปลูกฝังให้มีความเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุอยู่แล้ว เมื่อเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกันจึงมีโอกาสดูแลพูดคุยกัน นักเรียนแต่ละคนต้องมีการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมอย่างมาก มีการสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างทัศนคติและค่านิยมแห่งชีวิต มิตรภาพระหว่างเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของวัยรุ่น ชอบให้เพื่อนยอมรับและยกย่อง ต้องการมีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเพื่อน ๆ เพศเดียวกันในกลุ่ม ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการให้เพื่อน ๆ รู้สึกประทับใจในพฤติกรรมของตน ถ้าเพื่อนผู้ยอมรับ ก็จะเกิดความมั่นใจในตัวเอง เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปรับเจตคติของนักเรียนได้ ดังนั้น ย่อมส่งผลให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อผู้สูงอายุในทางที่สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวัยรุ่นพบว่า ภายหลังนักศึกษาพยาบาลใช้โปรแกรมการส่งเสริมเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุอย่างเอื้ออาทรแล้ว มีเจตคติสูงขึ้น¹²

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในบ้าน มีเจตคติน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องการรู้สึกสงสารผู้สูงอายุที่เหงา ว่าเหงาและไม่มีคนพูดคุยด้วย กับเรื่องการรู้สึกสงสารเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนัก และมีเจตคติมากกว่า เรื่องการที่มีการให้บริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ ว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลวัยอื่น กับเรื่องผู้สูงอายุควรไปอยู่บ้านพักคนชรา เหล่านี้ เป็นเรื่องที่ต้องปรับเจตคติใหม่ ต้องปลูกฝังความรู้สึกเอื้ออาทรและกตัญญูต่อปู่ตายให้มากขึ้น โดย

1. นักพัฒนาชุมชนควรให้ความสำคัญ จัดโครงการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สูงอายุและวัยรุ่นในชุมชน เน้นการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพในครอบครัว
2. โรงเรียนควรมีหลักสูตรหรือกิจกรรมเพื่อสอนนักเรียนด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สูงอายุและวัยรุ่น ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและพัฒนาทักษะ

นักเรียนในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น

3. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ควรเน้นการสอนที่สร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุลงในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ เพื่อให้ให้นักศึกษาพยาบาลเป็นแบบอย่างและนำไปอบรมให้ความรู้แก่เด็กกลุ่มหลังต่อไปได้

4. สถาบันครอบครัวควรตระหนักและปรับบทบาทที่เน้นการเคารพคตินุญต่อพ่อแม่ในบ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพ่อแม่และวัยรุ่นที่มีต่อผู้สูงอายุในครอบครัว

References

1. Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute (TGRI). Situation of the Thai Elderly 2021. Institute for Population and Social Research, Mahidol University; 2021. (in Thai)
2. Thongjaroen W. The Changing in the Elderly. Fundamental Nursing, Faculty of Nursing. Mahidol University; 2022. (in Thai)
3. Panyathorn K. Family caregiving of the elderly in Nongtaguy Village, Maung District Udonthani Province. Journal of Nursing and Health Care. 2014;32(4):33-9. (in Thai)
4. Wannasiri T, Pratkungvongsa S. The Development of Adolescent and The Elderly in Family; Prongmaduae area. Area Based Development Research Journal. 2016;8(1):100-15. (in Thai)
5. Tangchonlatip K, Vapattanavong P, Jamjan C, Kanungsukkasaem U, Vong-ake P, Panpong S. Value of Thai Elderly : Perspectives from Two Generations. In : Thaweesit S, Boonyamanon S, editors. Population and Social Studies 2010: Value of the Elderly Prom the Eyes of Thai Society. Nakhon Pathom: Population and Social Studies Press; 2010. (in Thai)
6. Suppravong K. Attitudes Living with the elderly Care giving toward the elderly Undergraduate students. BU Academic Review. 2017;16(2): 117-27. (in Thai)
7. Sampaothong K. Family and the elderly. Faculty of Nursing, Thammasat University;2022. (in Thai)
8. Vongchaovalitkul B, Sanguanvongvarn V, Chatchaisucha S, Limpsaran T, Thaisamak S, Ruangajorn K. Knowledge and attitude of the elderly caregivers : A case study of Thammapakorn Phoklang and Watmuang Elderly Care Center Nakhonratchasima province. Journal of Business Administration The Association of Private Education Institutions of Thailand. 2016;5(2):74-92. (in Thai)
9. Social Development and Human Security Office, Pathumthani Province. The Report of Society Situation in Pathumthani Province 2022. (in Thai)
10. Gadudom P, No-in K, Dedkhard S, Panyachai W, Khemwichai S, Kanyana B, Katsomboon K. Adolescent Attitude Toward Elderly. Rajavadeesarn. 2019;9(2):72-85. (in Thai)
11. Tasapanun A. Affecting the Selection of Services Provided by Nursing Home for Generation X and Generation Y. (thesis). Bangkok: Ramkhamhaeng University; 2020. (in Thai)
12. Hormdee R. Effects of Enhancing Attitude towards Elderly Caring behavior among Nursing Students on Decreasing Violence Risk to Elderly Patients. (dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University; 2023. (in Thai)